

[TUP BUDUĆNOSTI] 'Jedno mjesto susreta i stvaranja može napraviti razliku!'

Andrea Falkoni Račić © 22.11.2022

PODIJELI

👍 0

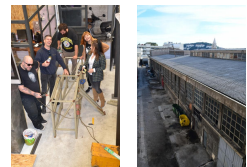
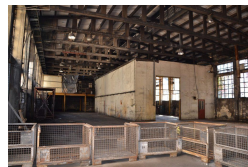
🔗 0

f

🌐

📧

✉

Revitalizacija 9 tisuća 'kvadrata' prostora nekadašnje Tvornice ugljenografitnih i elektrokontaktnih proizvoda, poznatije kao TUP, u samom je začetku. Vizija Grada Dubrovnika, njenog novog vlasnika, jest da prostori TUP-a u Gružu budu novo mjesto društvenog okupljanja, ali istovremeno i centar stvaranja novih radnih mjesta gdje se fokus miče s uslužne gospodarske djelatnosti na kreativnu industriju. No, unutar zidova nekadašnje tvornice kreativnosti ni danas ne nedostaje, o čemu svjedoče brojni poduzetnici i kreativci koji su posljednjih godina javnim sadržajima oživjeli prostor ove bivše gruške tvornice. Svojim radom i djelovanjem nastoje izgraditi urbani identitet Gruža, koji je zapravo oduvijek bio mjesto susreta i stvaranja. Ne treba zaboraviti ni na činjenicu kako su se okupljeni u Inicijativu TUP – urbana četvrt zalagali da TUP ostane u rukama Grada i građana. I u tome su uspjeli. Stoga su u promišljanju budućnosti ovog prostora nezaobilazna stanica. Svoja razmišljanja u dvorištu bivše tvornice s nama su podijelili **Krešo Glavinić, Kristina Mirošević, Ivana Tepšić, Hrvoje Bubalo i Marjan Žitnik.**

TUP može promijeniti trendove

- Ovo je posljednja zaokružena prostorna cjelina koja po nama ima snage, kad se transformira, promijeniti trendove u Gradu, prvenstveno odumiranja društvenog života i stvaranja čisto i isključivo turističke ponude – mišljenja je Glavinić, inače voditelj Muzeja crvene povijesti, koji nam je napomenuo kako je TUP, izvan pojedinačnih poduzetničkih i umjetničkih priča važan iz nekoliko razloga. Jedan od njih tiče se i industrijske baštine Dubrovnika 20. stoljeća koja više ne postoji.
- Gledajući s tog povijesno baštinskog aspekta, ovo je zadnja industrijska cjelina koju TUP čini sa Solskom bazom, koja jest zaštićena kao kulturno dobro. Stoga je važno i vrijedno ovakav prostor očuvati, tim više jer se u ovom kompleksu stvara nova vrijednost te prostor ne zjapi prazan – ističe Krešo. Na njega se nadovezala Kristina Mirošević, koja je kao autorica postava i dizajnerica sudjelovala u stvaranju Muzeja crvene povijesti, a vlasnica je Studija Bonsenjo.

Kristina Mirošević

– Prostor ima ogromni potencijal i brojne se strategije razvoja poklapaju s ovim što se tu već događa. Brojne su mogućnosti i smjerovi daljnjeg razvoja, koji bi Dubrovniku vratili život grada i odmaknuli ga od života destinacije – smatra.

Zapravo, naši sugovornici su složni kako je TUP idealna prilika za odmicanje od monokulture, od isključive ovisnosti o turizmu.

Mladi poduzetnik i IT-jevac Marjan Žitnik pokretač je inicijative Maritimo Recycling, a plan mu je reciklirati plastiku iz mora i raditi nove proizvode.

– Nije ovo ništa novo. Svaki grad koji drži do sebe ima sličnih primjera prenamjene starih objekata, čak i kulturnih u hub-ove ili starih tvornica u inkubatore. Split i Zagreb rade dosta po tom pitanju i čim se stvori jedna kritična masa cijeli grad se preporodi – iznosi Žitnik, a na njega se nadovezao Hrvoje Bubalo iz kluba Dubina: ‘Tek kad su na jednom mjestu svi ti ljudi, tek onda nastaje magija i kreću prave stvari’.

Kako pomiriti kreativnost i okove regula?

No, još uvijek se ne znamo kakva će se sve to magija ‘kuhati’ unutar TUP-a. Odgovor na to pitanje trebao bi dati interdisciplinarni tim stručnjaka, a u radnoj skupini je i Kristina Mirošević.

– Voljela bih da je nas više u radnoj skupini jer mi imamo bolji input, tu smo već neko vrijeme, saživjeli smo s prostorom i imamo uvid s terena. Ne gledamo na ovo samo kao na neki projekt – iznosi nam Kristina. Naši sugovornici smatraju kako bi se u promišljanja o budućnosti TUP-a trebao uključiti širi krug ljudi, od predstavnika Gradskog kotara Gruž do civilnog sektora budući da su u timu danas gotovo isključivo zaposlenici Grada.

Krešo Glavinić

– U prijavi za europski projekt spominjalo se da će tu biti predstavnici kotara, civilnog sektora, puno širi krug nego što je ovaj danas. Istaknuto je kako će se sve raditi u više faza pa se nadamo da je ovo možda samo ‘core’ koji ima razraditi metodologiju. Mi ovdje imamo i predstavnike civilnog sektora, privatnike, mi živimo u Gružu... Taj krug bi trebao biti puno širi i uključivati i stručnu javnost, arhitekta, predstavnika kotara, nas ovdje... Nadamo se da će se u sljedećem koraku, kad se razvije metodologija kojom će se određivati što i kako, uključiti veći broj ljudi – mišljenja je Glavinić.

Kad je već spomenuo EU projekt nismo mogli ne dotaknuti se programa Novog europskog Bauhauusa, kroz koji će se ovaj prostor transformirati. Kako objasniti Novi europski Bauhaus?

– Teško pitanje. Mislim da nitko ne može objasniti Novi europski Bauhaus – kroz smijeh nam je rekao Krešo. Naime, pitanje je kako pomiriti Bauhaus, koji bi trebao biti pošteđen regula i poticati kreativnost s Europskom unijom koja je, ističe Glavinić, sazdana od regula i zakona.

– Kako napraviti okvire koji kreativnu ne sprječavaju, a osiguravaju poštovanje zakona i pravičnu raspodjelu financija? – pita se Glavinić te navodi kako Novi europski Bauhaus na principu Dubrovnika jest revitalizacija industrijske baštine koja više nije prikladna ili nije moguća iz ‘101 razloga’ na lokaciji na kojoj jest te transformacija u nekakav kreativni i društveni hub.

Sadržaji za širu korist

– Što to znači? Može značiti krcato toga, a može ne značiti ništa. Prerano je za davati odgovore što će točno tu biti. Ovdje bi se prvenstveno trebalo ‘gurati’ sadržaje koji su okrenuti prema zajednici, koji daju neku širu korist zajednici. Uzet ću za primjer klub Dubinu, privatni poduzetnički projekt koji daje dodanu vrijednost izvan osnovnih parametara zapošljavanja ljudi, plaćanja PDV-a, prireza, najma... Rade naime dodatni, kvalitetan program koji u Dubrovniku nitko drugi ne radi, građani ga nemaju gdje čuti, a to ih kulturno i društveno obogaćuje i to je primjer kako je neki poduzetnik u jednu ruku i društveno odgovoran. Takvih sadržaja može biti mnoštvo, od recikliranja plastike do muzeja i kulture... Svi mi radimo dodatno izvan samog našeg projekta. Netko može reći – muzej samo naplaćuje ulaznice, ali mi radimo i sa školama, imamo besplatne izložbe i predavanja za zajednicu – objašnjava Krešo Glavinić.

Hrvoje Bubalo

To je ono što oni, izvan svojih poduzetničkih priča, daju građanima. Na to se nadovezao i Bubalo.

– Od samog početka nismo željeli raditi samo petak i subotu, a da pet dana toliki prostor stoji zatvoren. Posebno kad znamo da u Dubrovniku svima nedostaje prostora. Stoga smo odlučili da u sklopu kluba funkcionira i Kulturni centar s predavanjima, izložbama, radionicama za djecu, satovima tanga... – istaknuo je.

Iako su nam rekli kako je u ovom trenutku, bez dijaloga šireg kruga ljudi, teško reći kakav bi to sadržaj trebao biti u bivšoj tvornici, nismo mogli ne postaviti pitanje kakvih sadržaja po njima nedostaje i je li ovo idealna lokacija za filmski studij, kojega je najavio vlasnik, Grad Dubrovnik. Odgovor na to dao nam je Krešo.

Filmski studio?

– Deset godina sam u filmskoj industriji. Ne znam sve, ali vjerujem da filmski studio u TUP-u nije realan u gabaritima ozbiljnog filmskog studija. Hoće li to na kraju biti neka mala prostorija u kojoj će se moći snimati video blogovi ili će djeca raditi vježbe za snimanje, mislim da se takav ‘filmski studio’ može napraviti. To bi bilo u redu jer to jest kreativna industrija, ali ozbiljni filmski studio treba puno veću kvadraturu i ova lokacija jednostavno ne odgovara – mišljenja je Krešo. Smatra kako nije na njemu za reći koji bi se sve sadržaji ovdje mogli smjestiti, ali bi trebalo ići stazama koje su oni već ‘utabali’.

Sadržaja se dotaknuo i Bubalo otvorišći pitanje nedostatka prostora za umjetnike.

– Družimo se s dosta umjetnika i svima njima nedostaje prostora za atelje, za izložbe. Imamo dosta mladih umjetnika, ‘freških’ s Akademije, koji nemaju prostor za raditi – govori nam Bubalo, koji smatra kako bi se i taj problem mogao riješiti kroz TUP. Nadovezao se na to i Glavinić iznijevši ideju kako bi se primjerice Hrvatskom društvu likovnih umjetnika Dubrovnik mogao dati jedan prostor, koji bi se mogao razdijeliti u četiri atelijera i dati ih na godinu, dvije umjetnicima kako bi svi dobili priliku za završiti svoje radove.

Pitali smo ih i strahuju li od komercijalizacije i kako je spriječiti.

– Jedino na način da radna skupina stvarno bude što šira i da se iskreno pristupi tome. Treba oformiti širi krug radne skupine kako bi se analizirale potrebe građana. Treba vidjeti što građanima treba. Možda se kroz tu analizu pokaže da im je više potrebno nekih drugih stvari, a ne onih koje mi mislimo. Ne treba zaboraviti da se Grad za kupnju TUP-a zadužio te treba biti financijski odgovoran i treba napraviti balans između komercijalnog i nekomercijalnog sadržaja – rekao je Glavinić.

Ivana Tepšić

Od multifunkcionalne hale do IT-ja

Da Grad dobiva neku dobit, ističe Ivana, mogle bi se organizirati razne manifestacije u velikoj tvorničkoj hali. Ivana je zamišlja kao multifunkcionalni prostor.

- Ovu halu vidim kao multifunkcionalnu halu u kojoj se mogu organizirati razni sajmovi, koncerti izložbe u velikim gabaritima jer prostor ima veliku visinu. Mogle bi postojati i tribine koje se mogu sklopiti... – Ivanina je vizija. S druge strane, Žitnik, inače IT-jevac, dotaknuo se upravo te branše.
- Ovdje vidim veliki potencijal upravo za IT. Mladim IT-jevcima treba stol za kompjuter, pregrada, internet, struja. Treba im pet kvadrata i to se može iskoristiti kao pravi IT hub. Toga u Dubrovniku nema. Nemaš gdje ni digitalnim nomadima ponuditi nešto, ni mladim IT firmama, veliki je zahvat kad krećeš u biznis iznajmiti ured i plaćati struju, internet, režije i ljude... – objašnjava Žitnik.
- Ima jako puno smjerova u kojima se može krenuti. Zato je bitno da se čuju različita stajališta. Grad je naravno tu krovna institucija koja će reći što i kako, ali treba se sve sagledati iz raznih aspekata. Imamo primjer i Christianije u Kopenhagenu, kreativni hub napravljen na mjestu starog brodogradilišta, a koju posjeti godišnje 2 milijuna posjetitelja – rekao je dalje Glavinić na što se nadovezao Žitnik s primjerom Zagrebačkog inovacijskog centra Zicer u Zagrebu.

Marjan Žitnik

– To su 'kapunare', svaka od 10 kvadrata te ih poduzetnici mogu iznajmiti za tisuću kuna mjesečno, što je 'ludilo' jer u Dubrovniku ne možeš prostor naći ispod 5 tisuća kuna, pogotovo ne neki ured – iznio je.

Sličan prijedlog iznijeli su, rekla nam je Kristina, gradonačelniku.

– Može se napraviti poduzetnički inkubator za naše mlade koji su završili fakultet, vratili se u Dubrovnik i nemaju što raditi pa završe u turizmu jer nemaju izbora. Jedna hala može biti multifunkcionalna za izložbe, food sajmove... Uz 'živu' ulicu s nizom obrtnika, umjetnika... – objasnila je Kristina. Na taj bi način, dodala je Ivana, ljudi tu mogli pronaći sadržaja za ostati cijeli dan.

Mjesto za upoznati život lokalaca

Dodali su svemu tome još jednu dimenziju. Onu turističku. To bi, smatra Bubalo, bilo mjesto na kojem bi posjetitelji mogli stvarno upoznati nas, naš način života, ono čime se bavimo s odmakom od kulise povijesne jezgre i turizma.

– Turisti ne sretnu nikoga domaćega po Gradu, sretnu konobara iz Makedonije, *bookera* iz Srbije. Nemaju uvid u život lokalaca već samo u turističku kulisu koja nije baš realno stanje života u gradu – smatra Bubalo.

Kod kreiranja budućeg sadržaja, na prvom mjestu trebaju biti građani, naglasio je još jednom Glavinić.

– Trebaju svi ući u proces iskreno. Ući hrabro i reći svoje mišljenje da dobrobit grada bude na prvom mjestu jer su ovo kupili svi građani Dubrovnika i njima to mora ostati, oni moraju biti u fokusu. E sad, pitanje je kroz koji način materijalizirati dobrobit građana, je li to kroz povećanje radnih mjesta, kroz povećanje kulturne i društvene ponude... Upravo bi to trebala saznati radna skupina. To je cilj, on je uvijek deklarativno tu i uvijek se govori da je sve za građane, ali stvarno se nadamo i vjerujemo da će ovaj put to stvarno biti za građane, a ne za engleska vjenčanja – smatra Krešo Glavinić.

– Zadnjih 20 godina 'turbo' turizma i milijardi koje su prošle kroz grad, i nije baš da se nešto poboljšao život građana. Pogoršao se, kvaliteta života se pogoršala i to je trenutno najgore – nadovezao se Hrvoje.

Iskreno su nam rekli kako se nisu nadali da će Grad kupiti TUP. 'Svaka čast gradonačelniku', rekla je Kristina i dodala: 'Nama je ovo ravno čudu'.

Svi su su složili kako TUP ima snagu promijeniti trend, jer – jedno mjesto, istaknula je Ivana, može napraviti razliku. Vide oni to i danas jer...

– Ljudi kad dođu ovdje, uhvati ih neka energija. I oni bi nešto htjeli napraviti – ističe Kristina.

Očuvanje industrijske note

Iako će na to pitanje bolje odgovoriti arhitekti, naše sugovornike smo pitali treba li sačuvati autentičnost prostora. Rušiti ili ne?

– Ne treba rušiti. Trebalo bi sačuvati industrijsku notu, ali naravno da treba neke stvari srediti i napraviti put – odgovara nam Ivana. 'Ništa po meni ne treba šminkati, baš je fora ovako kako jest', mišljenja je Marjan.

– Ovdje ima arhitektonskih momenata koje ne možeš više replicirati. Ja sam ušao u mali prostor od 65 kvadrata, unutra je bila željezna galerija koja je trebala ići na kidanje, ali to sam spriječio zadnji dan jer sad za takvu galeriju treba 30-40 tisuća eura. Ona je zdrava, prepitali smo je i to dava čar tom cijelom prostoru. Takvih momenata ovdje je 'milijun'. Većina unutarnjih instalacija može se iskoristiti za atrakciju koju ne možeš više replicirati – dodao je dalje Žitnik.

Tijekom razgovora s mladim kreativcima, posebno su nam naglasili kako njima nitko nije u TUP-u prostor poklonio. Svi oni plaćaju uredno najam, a svoje su prostore, koji su bili derutni, sami uredili i u njih uložili.

Kad je riječ o budućem korištenju Glavinić smatra kako bi se sve manje prostore moglo dati u povoljniji najam, kakav je sada. Privatnik je, napomenuo je Glavinić, to smatrao tržišnim najmom te bi ga sigurno bio povećao da se moglo.

– Pokazalo se da je taj najam skroz prihvatljiv nama svima, ima i između nas malih odstupanja u cijeni, ali to je sve ok. Naše prostore smo svi sami sredili i u njih dodatno ulagali. Na taj način se može raditi i dalje s manjim prostorima, koje bi ljudi sami sredili pa grad tu nema ulaganja. Međutim, treba se urediti cesta, velika hala, azbestni krov, fasada... – napomenuo je Glavinić.

Ideja za budućnost TUP-a svakako ne nedostaje. Sad se čekaju daljnji koraci vlasnika i početak jedne nadamo se lijepo urbane priče.

Tekst je objavljen u okviru programa poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije